

Павел Борисевич
Красимира Бонева

**“АМБРЕАЖ” И “СИТУИРАНЕ” В ТЕКСТА НА
ОТКРОВЕНИЕТО НА ИОАН**

Апокалипсисът, или, както е прието в българските преводи на Библията, **Откровението** на Свети Иоан Богослов, има характера на послание, в началото на което, както обикновено, се отбелязва отправителят на посланието, до кого е отправено то, а също и мястото, откъдето се отправя:

“1. Откровението на Иисуса Христа, що му даде Бог, за да покаже на рабите си онова, което трябва да стане скоро. И той го яви, като го изпрати чрез Ангела Си на Своя раб Иоана,

...

4. Иоан — до седемте църкви, които са в Азия...

9. Аз, Иоан, който съм и брат ваш и съучастник... бях на острова, наречен Патмос...

I. Амбреаж

“Амбреаж” по своята етимология и в терминологичната употреба във френската лингвистична семиотика (в школата на Греймас) означава “**включване**”. Лингвистичната интерпретация на началото на дискурса, на включването на изказването и комуникативната ситуация (на неговата реализация) се интерпретира по различен начин в различни лингвистични школи. Ние ще се спрем накратко на интерпретацията на теорията на речевите актове (Остин и Сърл), и в граматиката

“Грундцюге” (Хайдолф, Флеминг и Моч 1981). По-подробно ще разгледаме схващанията на френската лингвистична семиотика от школата на Гремас, анализирайки различните нива на амбреажа и дебреажа в текста на Откровението на Йоан.

1. Еквивалент на амбреажа в теорията на речевите актове

Терминът “амбреаж” е възприет от френската лингвистична семиотична школа под влиянието на Пражкия лингвистичен кръжок и на Якобсон. В теорията на речевите актове определени аспекти на амбреажа се покриват с термините “локуция”, “илокуция” и “перлокуция”.

Локуцията, т. е. актът на “казването” на изречението има три компонента:

- а) Фонетичен акт.
- б) Фатичен (т. е. граматичен) акт.
- в) Ретичен (т. е. референциален) акт.

С него се установява отношението на езиковите единици към извънезиковия свят. От четвърти до единадесети стих е включена референцията главно към реалния свят, заобикалящ Йоан в края на I век. Референцията към актуалния (реалния) свят на Йоан е включена и във втора и трета глава. В останалите глави ретичният акт може да се интерпретира като референция към възможни светове.

В локуционния акт наред с пропозиционално-наративно съдържание се съдържат и основните аспекти на амбреажа — определяне на експедиента (говорещия — пишещия) и рецепиента (слушания — четящия), на мястото и времето на изказването.

Експлицитен **перформатив** има в последна (22-ра) глава на Апокалипсиса, стих 18:

“22. 18. Аз свидетелствувам на всекиго, който слуша думите на пророчеството в тая книга.”

Илокуцията представлява комуникативно намерение на говорещия (пишещия). В глава първа се съдържа инициативно-презентативната илокуция на текста, с която са представени отправителят на посланието (експедиентът) **Йоан**, и получателят (рецепиентът) — **седемте църкви**.

Перколуцията е акт, с който се постига определен ефект у комуникативния партньор.

Локуцията и илокуцията представляват единен процес, протичат едновременно; перлокуцията обикновено следва непосредствено след локуцията.

Речевият акт протича в определени социални и лингвистични рамки – социално взаимодействие, езикова комуникация, правила на комуникативни действия, комуникационен акт – и има за резултат “изказ” или текст. Текстът е текст в пълния смисъл на думата, когато функционира, т. е. когато се възприема – слуша или чете (“текст във функция”).

2. Еквиваленти на амбреажа в граматиката “Грундцюге” – СИТУИРАНЕ

Аспектите на амбреажа, съдържащи се в локутивния компонент на речевия акт, в граматиката “Грундцюге” се разглеждат като дял от комуникативно-прагматичното равнище на изказването и се обединяват в термина “ситуиране”. Компонентите на ситуирането съвпадат с компонентите на амбреажа: ситуиране по отношение на участниците в комуникативния акт – говорещ/слушач или пишещ/четящ, по отношение на времето на комуникативния акт.

В определена ситуация на дадено изказване могат да бъдат изразени експлицитно (езиково) всичките или само отделни компоненти, или никой компонент на ситуирането. Те обикновено са представени в комуникативната ситуация на изказването с екстралингвистични средства и познаването им влиза като част от комуникативната компетенция на говорещите дадения език.

В текста на Апокалипсиса ситуирането е лингвистически експлицирано по отношение на партньорите, участващи в комуникацията (експедиент и реципиент), и мястото:

а) партньори в комуникацията:

експедиент **Иоан**

реципиент **седемте църкви**

б) място: остров Патмос (експедиент), Ефес, Смирна и

т. н.

(реципиент)

в) времето: не е фиксирано достатъчно точно. Презенсът и императивът, използвани в I глава, сочат, че комуникативният акт протича сега, т. е. едновременно с писането на посланието. Освен това като индикатор на времето се използва и словосъчетанието с адвербиална функция “един неделен ден”.

3. Амбреажът във френската лингвистична семиотика

“Амбреаж” е термин на френската лингвистична семиотика от школата на Греймас, и е представен в речника по семиотика на Греймас и Куртес (1993): EMBRAYAGE, англ. ENGAGEMENT. В руския превод на част от предишното издание (1979 г.) на този речник преводачът му В. П. Мурат го предава с “включение” (в сборника “Семиотика”, Степанов, 1983, с. 483–550). Ние ще приведем някои откъси от речника (Греймас и Куртес 1993) в български превод:

“Амбреаж

1. В противоположност на превключването (дебреаж), което извежда категориалните членове на изказа *énoncé* извън пределите на акта на изказването *énonciation*, амбреажът (т. е. включването) означава връщане към акта на изказването, което се осъществява чрез премахване на опозицията между някои членове на категориите за лице и/или за пространство и/или време, както и чрез отрицание на инстанцията на изказа...

2. Както дебреажът, така и амбреажът се разчленява на актантен, временен и пространствен. Всяка от тези процедури може да се явява поотделно, но често те се обединяват и включват в акта на изказването едновременно, в синкретизъм... Невъзможно е да си представим тотален амбреаж, това би означавало изтриване на всякаква следа от дискурса, връщане към “неизразимото”. Както може да има тайна дотолкова, доколкото може да подозираме от намеци за нейното съществуване или от евентуалното ѝ разкритие, амбреажът трябва да оставя някакви дискурсивни следи за предшестващото превключване (предшествания дебреаж).

3. Изхождайки от превключения дискурс, можем да си представим процесите на снемане на неопределеността (деамбигуиране), като използваме логическите пресупозиции на

изказа (енонсе). Така изказът “(Ти) Работиш добре, мойто момче” може да има двоен прочит: В единия случай се отнася за прост енонсиативен дебreaж (изказващият се похвалва работещото момче); в другия случай след дебreaжа следва амбreaж (изказващият се се обръща към самия себе си във “вътрешния дискурс”). Не е лесно да се обясни вторият прочит. Двойната интерпретация, изглежда, не може да се дължи на друго, освен на съществуването на две различни изречения (енонсе) в “дълбоката” структура; вторият изказ (енонсе) поставя субекта “ти” на мястото на предвидимия субект “аз” и може да се интерпретира като превключване, имплицитно проектиращо “аза”; процедура, след която следва снемането (премахването) на категориалната опозиция “аз/ти”, което дава възможност за пораждането (продукцията) на “ти”... Например използването на “вие” от Бютор в романа “Промяната” в рамките на категорията “лице”, което се проектира извън акта на изказването, подчертава състоянието на време, спряно за дълго: “аз”, поставено в началото на наративната прогресия със цел да генерира субекта на изказа, се трансформира в инклузивно “ние” (обхващащо “аз” и “другите” като мене) и само след това минава в ексклузивното “вие” (“другите” като метоним на “не-аз”); и само след това включващото отрицание, манифестирайки “вие”, ни кара да преминем пътя в обратна посока до онова “аз”, което вече е превключено, сътворявайки енонсиативната илюзия (илюзията за акта на изказване” (Греймас/ Куртес 1993, 119–121. Срв. Превода на руски език на Мурат в Степанов 1983, 483–487).

В началото на статията за **включването** (амбreaжа) в речника на Греймас/Куртес, то се определя като “въръщане към акта на изказването”. Такова “въръщане” може да се разбира само в епистемологичен план, от гледище на изказа или текста като резултат от акта на изказването. Онтологически включването предшества превключването. Нашето схващане за амбreaжа се покрива със схващането на Ариве/Гаде/Галмиш (1986) по отношение на следване и предшестване на амбreaжа:

“Включване (амбreaж). Включването е дискурсивна процедура, чрез която субектът на изказването (*énonciation*) манифестира своето присъствие в изказа, използвайки включители

(embraveurs). Дебреажът е обратната операция. Във фразата “Предпочитам лингвистиката пред психоанализа: лингвистите не са толкова фантазори” в началото има включване, а после превключване” (Ариве/Гаде/Галмиш 1986).

Компонентите на амбреажа, изразени експлицитно в разглеждания текст на Откровението, са следните:

I равнище на амбреажа

1. Актантен амбреаж

Физическият субект на изказването, т. е. на писменото послание, сам се назовава експлицитно:

4. Иоан — до седемте църкви...

9. Аз, Иоан, който съм и брат ваш и съучастник...

11. ...

2. Спациален (пространствен) амбреаж

Прави се включване на изказването към мястото на говорещия/пишещия:

— остров Патмос.

3. Темпорален амбреаж

Свързването на говорния/писмения акт с времето, когато се прави изказването, не е фиксирано достатъчно точно с експлицитни лингвистически средства. Подразбира се, естествено, че актът на изказването/написването съвпада със съставянето на посланието. На това съвпадение отговаря глаголната форма на сегашното време:

9. Аз, Иоан, който съм...

4. Иоан — до седемте църкви, които са...

В стих 10 се извършва темпорален дебреаж:

10. Един неделен ден бях обзет от дух...

Обстоятелственото пояснение “един неделен ден” и темпоралната форма на глагола (минало време — аорист) сочат, че повелята за написване на посланието е получена известно (неопределено) време преди написването:

Както е узусът на апостолските послания, точна дата не се посочва.

Текстът на Откровението започва с дебреаж:

1. Откровение на Иисуса Христа, що му даде Бог, за да покаже на рибите си...

В текста тук дебреажът предшества експлицитния ам-

бреаж от ст. 4 и 9, но това не значи, че няма имплицитен амбреаж. Винаги едно изказване/написване се извършва от определен експедиент, винаги има рецепиент (понякога и неопределено или рефлексивно), винаги има място, където се прави изказването/написването, винаги това се прави в определено време.

Наличието на комуникативни партньори (експедиент и рецепиент), място и определено време, където и когато се прави изказването/написването, т. е. амбреажът, представлява необходима, задължителна пресупозиция на всяко изказване/написване.

Амбреажът е тясно свързан с дебреажа. Ако амбреажът се интерпретира като физическо включване на изказването в мястото, времето и контакта между партньорите на комуникативния акт, то лингвистическата му експликация и репрезентация с духовни средства – езика – може тогава да се интерпретира като превключване от физическия контакт към духовния контакт чрез езика.

И така, в разглеждания текст експлицираният амбреаж от I равнище определя комуникативните актанти (експедиента и рецепиента) и включва изказването (писменото послание) в мястото експлицитно (Иоан от Патмос до седемте църкви в Мала Азия), а във времето – имплицитно, или амбреажът сключва контакта между комуникативните партньори в параметрите на мястото и времето на изказването.

II равнище на амбреажа = дебреаж

Второто включване е превключване, т. е. вторият амбреаж, който става в текста, т. е. в наративен план, представлява дебреаж.

1. Актантен дебреаж

Самият Иоан според текста (гл. I, ст. 1; 10, 11, 12, 19; гл. II, ст. 5 и т. н.) не е първоизточникът на посланието, а само препредава (ретранслира) посланието, чийто първоизточник е Бог. Системата на отправянето на посланието е многостепенна: Бог – Иисус Христос – Ангел – Иоан – седемте църкви – (всички християни). Налице е многократно превключване, т. е. многократен дебреаж:

- “1. 1. Откровение на Иисуса Христа, що му даде Бог,
За да покаже на рабите си онова, което трябва да
стане скоро. И Той го яви, като го изпрати чрез
Ангела Си на своя раб Иоана,”

С дебреажа се минава в наративен план, тук се определя
“дестинаторът” на съдържанието на изказването-текст,
фиксира се духовният експедиент, т. е. дестинатор, който е
извън нашия свят, и чрез посредството на медиатори кому-
никира с човешки реципиент (Иоан). Съдържанието на посла-
нието е трансцендентално, извън нашия свят. Чрез открове-
нието то се разкрива за нашия свят.

2. Пространствен дебреаж

1. 10. ... бях обзет от дух и чух зад себе си силен
глас като от тръба...

1. 14. И обърнах се да видя, отде иде гласът, който
говореше с мене; и като се обърнах, видях
седем златни светилника.

13. а сред седемте светилника едного, подобен на
Син Човечески, облечен в дълга до нозете дреха...

Тук трансценденталният свят на откровението още има
връзка с конкретния свят на амбреажа: тук (о-в Патмос),
“аз” (Иоан), сега когато имам това видение. Духовният източ-
ник на посланието се локализира спрямо местоположението
на Иоан, когато е бил на остров Патмос “един неделен ден”.
Първият дебреаж тук превключва в пространството непосредс-
твено зад “аз” (зад Иоан): “чух зад себе си...”.

3. Темпорален дебреаж

Темпоралният дебреаж изхожда от временната точка,
дадена в амбреажа, и се насочва в бъдещето чрез глаголни
форми със значение на бъдеще време и императивни форми:

1. 11. и туй що видиш, напиши на книга и изпрати...

Превключването се извършва и към непосредствено ми-
налото време, от което пак се превключва към бъдещето:

1. 19. И тъй, напиши, което видя, което е и което има
да стане след това.

2. Проекция на “аз” върху “ти”

Такава проекция с трансмисия на “аза” и трансформация в “ти”, т. е. идентификация на рецепиента с експедиента се извършва винаги в междуличностния процес на комуникацията, в по-голяма или по-малка степен. Такъв е резултатът и смисълът на комуникацията между хората, а също и на експресивната функция. Проекцията на “аз” (експедиента) върху “ти” (рецепиента) има траен характер и продължава (подсъзнателно) след непосредствения акт на комуникация, след процеса на изказването (енонсиацион) и възприемането.

В Откровението на Йоан проекцията на “аза” (на Йоан) върху “ти” (или “вие”) е насочена първоначално към седемте църкви в Мала Азия, т. е. “ти” – “вие” или рецепиентът са седемте църкви. Йоан проектира своя Аз или част от своя Аз – християнското си убеждение и видението на апокалипсиса, вярата си върху седемте църкви. Оттам, съпътствайки общата проекция, излизаща от Христос и неговите апостоли, тази проекция продължава до наши дни върху хиляди и милиони християни.

Проекцията на “аза” върху “ти” е съществен елемент на дебреажа. Това е превключване от единия участник в комуникацията към другия. Проекцията представлява основата на прагматичния аспект на езика (лангаж).

3. Включване – сключване (конбреаж) на контакт между “аз” и “ти”

Процесите на ситуиране (по Грундцюге 1981) включват като своя важна съставна част определянето на партньорите на комуникацията, т. е. на експедиента и рецепиента (“аз” и “ти”), а в теорията на речевите актове (Сърл 1969) при успех на речевия акт след локуцията и илокуцията следва перлокуцията.

Абреажът, включването в процеса на изказването, което предполага сключване на контакт между “аз” и “ти”, т. е. между експедиента и рецепиента, трябва да има предвид не само “аза” (експедиента), но и “ти” (рецепиента). (В речника на Греймас/Куртес амбреажът е съсредоточен върху “аз”; “ти” е пренебрегнат.)

В разглеждания текст на Апокалипсиса “ти” е представено дълбинно-категориално чрез (“ВИЕ”), което се експлицира на повърхностната структура на текста със собствените имена на малоазийските църкви: ефеската, смирненската, пергамската, тиатирската, сардийската, филаделфийската и лаодикийската църква.

4. Други аспекти на амбреажа

При по-подробното описание на амбреажа трябва да се имат предвид и много други параметри и функции на изказването и на дискурса: репрезентативната и референциалната функция, апелативната, експресивната (Бюлер 1934), фатичната, поетичната и металингвистичната (Якобсон 1960), вербалното и невербалното действие на комуникиращите при изказването, заобикалящите предмети и събития, ефектът на вербалната дейност (Фърт 1950), формата и съдържанието на изказването, комуникативната интензия (намерение), кодът, медиумът, нормите на взаимодействие в даденото общество (Дел Хаймс 1967), “полето”, условията и мярата на вербализация на дискурса (Халидей/Хасан 1985), отношението на дискурса към даден свят и др.

В понятието “амбреаж” се включва (и е експлицирано от Греймас и Куртес) едно съществено свойство на дискурса и на амбреажа: амбреажът е неразривно свързан с дебреажа, т. е. изключването на изказването в дискурса и в комуникативната ситуация е свързано с превключването на съдържанието в наративния план на дискурса, в текста или в апелативната, експресивната и други функции на изказването (текста). Този момент в интерпретацията на дискурса и амбреажа я прави особено подходяща за описание и анализ на речевите актове и на текста.

II. Дебреаж

1. Директер дебреаж

След първоначалния дебреаж (вж. по-горе), т. е. превключване, което е непосредствено свързано с амбреажа (включването), в даден текст (дадено изказване) могат да следват много степени на превключване на всички компонен-

ти на амбреажа, взети заедно, както и на отделни компоненти, особено в наративния план, в абстракция от конкретната ситуация, от конкретния амбреаж: от експедиента и рецепиента (“аз”/”ти”), мястото (“тук”), времето (“сега”).

Тази абстракция, този дебреаж е необходима съставка на истинската езикова комуникация. Ако човек остане на конкретното равнище на амбреажа – “аз”/”ти”, “тук”, “сега” – той не може да се издигне на качествено новата информационна стойност на езиковата комуникация, остава на първобитно равнище на комуникацията, на равнището на комуникацията между животни (срв. Хешен ЛГЛ).

След първата степен на дебреажа в разглеждания текст, тематизираните актанти се разгръщат в текста по универсалната наративна схема на Гремас:

дестинатор – трансметор – дестинатер – субект – обект – контра-субект – помагач,

както и по класическата схема на тематизация по изотопни вериги (вж. Каньо, Агрикола-Клайне Енц, Борисевич).

Дестинатор	= Бог
	= Христос (Бог и Христос)
Трансметор	= Христос, Ангели, Иоан, 7-те църкви
Дестинатер	= 7-те църкви, а чрез тях и всички християни
Субект	= Бог (съвпада с дестинатор)
Обект	= света и всички хора
Помагач	= Христос
Противник	= сатаната в различни проявления.

В стих 2. 1. дестинатер (адресат) е ефеската църква, която в стихове 2–6 се превключва като обект (експериенцер-агенс).

III. Актуализиране на амбреажа (преди, сега)

В 2. 8. се въвежда вторият участник в комплексния дестинатер – смирненската църква, която в 2.9. е субект на състояние, а в 2. 10. – обект експериенцер. Тук се проявява и кантрасубектът – дяволът.

С аналогични наративно-семантични структури се въвеждат и останалите участници в комплексния дестинатер

(пергамската, тиатирската, сардийската, филиделфийската и лаодикийската църква).

Сатаната като контрасубект се явява в различни проявления — дяволът (2. 10.), сатаната (2. 13.), Валаам (2. 14.), сатанинско сборище (3. 4.). Като помощник (аджювант) на контрасубекта, т. е. на сатаната са представени николаитите (2. 6., 2. 15.), Валака (2. 14.), жената Иезавела (2. 20.), прелюбодейците (2. 22.).

В гл. 4 следва ново пространство превключване (дебреаж от II степен):

4. 1. ... и ето, **врата отворени на небето**, и предишният глас, що бях чул като от тръба, която говореше с мене, каза: **изкачи се тук**, и ще ти покажа, какво трябва да стане след това.

Акториалното и темпоралното превключване от глава I (1. 10. — 1. 19.) продължава да е в сила още в първия и втория стих на глава IV (4. 1. и 4. 2..), т. е. дебreaжът от II и III степен тук още имат връзка с амбреажа.

В глава V (5. 1.) се продължава дестинаторът, въведен в 1. 1. и постоянно експлициран в главите I до IV — Бог в различни ипостаси, представен с различни лингвистични средства: Бог, Отец, Алфа и Омега, Вседържителя, Духа, Седналия на престола, Живеещия вовеки веков с местоименията Аз, Той, Си, Му и др.

В 5. 2. се въвежда нов трансметър (силен Ангел), който поема функцията на експедитор, който викаше с висок глас... и нов адресат: **кой** е достоен да разгърне книгата...

Въвежда се паралелно с Бог и основният субект на Апокалипсиса:

5. 5. ... ето, **лъвът, който е от Иудиното коляно, коренът Давидов...**

5. 6. ... **Агнец, като заклан, със седем рога и седем очи...**

В глава 6 с нови дебreaжи се въвежда от трансметъора дестинатор — Агнеца — чрез снемане на седемте печата нови актанти — Ангели, които изпълняват апокалипсиса (особено 6. 12. — 6. 15.).

В глава 7 се въвеждат 4 Ангели, “на които бе дадено да

повредят земята и морето (7. 1. и 7. 2.), и един Ангел, който да предпази "рабите на нашия Бог" (7. 3.) – 144 000 от всички колена на синовете Израилеви (7. 4.).

В глава 8 след снемане на седмия печат се въвеждат нови актанти – Ангелите с тръбите, които продължават унищожението на земята.

В глава 21 се извършва качествено нов дебреаж, който темпорално отвежда във времето след унищожаването на земята – в "ново небе и нова земя, защото предишното небе и предишната земя бяха преминали, и морето вече го нямаше" 21. 1.).

Съществуват хипотези, че Апокалипсисът на Йоан е съставен от два текста – единият от средата, а другият от края на I век. Независимо дали Апокалипсисът е един компактен текст, или е съставен от два текста на различни автори, той представлява едно кохерентно единство. Ако е от двама автори, тогава комбинацията на двата текста трябва да се разглежда като сполучлив амбреаж и същевременно дебреаж, превключване от първоначалния вид в ново състояние.

2. Тематичен и иносказателен дебреаж

Директният или наивният прочит на Апокалипсиса ни дава ярки картини на края на света, които обаче не представяват същественото в съдържанието на Апокалипсиса. Образите на Апокалипсиса функционират като символи, като огледала, които отразяват под особен ъгъл действителността и препращат лъчите ѝ заедно с трансценденталния свят и традицията от Стария завет към новия духовен свят на християнството (Срв. Елюл 1975).

В Апокалипсиса няколко теми са обединени в едно цялостно единство. Преходът, или превключването от една тема към друга, представлява по същество дебреаж, превключване.

Двадесет и двете глави на Апокалипсиса според Пелетие (1995) са обединени тематично в следните части:

(1) Посланието до седемте църкви (I, 4 – III)

(2) Трансцендентални събития, свързани с историята на Израел до появата на Христос (IV – XI)

(3) Времето на християнските църкви и езическият Рим (XII, XX, 1)

(4) Краят, описващ новия Ерусалим (XXI, XXII, 1–5)

(5) Епилог, който свързва като с рамка края (XXII) и началото (1, 8), повтаряйки “Аз съм Алфа и Омега” (вж. Петелетие 1973, 326–327)

(6) От глава XII до XX са описани иносказателно апокалиптичните събития на небето и земята: поличбите на небето – жената, раждаща детето, гонена от змията и закриляна от земята (XII), двата чудовищни звяра, побеждаващи светиите (XIII),

триумфална песен на небето за победата на Агнеца, символизиращ Христос (XIX),

заклучване на Сатаната за 1000 години, установяване на царството на Христос и неговите светии (XX).

Според Елюл Апокалипсисът не може да се разбере нито от тълкуването на отделните символни образи, обичайни за апокалиптичните произведения, нито пък като се изхожда от някаква основна идея (гностична или християнска), а само въз основа на самото обозначаемо. Обозначаемото обаче е предадено чрез символи и интенцията на тези символи е прикрита от иносказателните образи. Текстът често се разглежда като отражение на средата, в която е живял авторът му, но невинни и в директна зависимост от средата, а може да бъде и в противоречие с нея (вж. Елюл 1975, 10, 14).

В Апокалипсиса на Йоан се явява един нов аспект в сравнение със старозаветни и други съвременни на Йоан апокалиптични творби. В Откровението на Йоан, по Елюл “Не се касае за видения на това, което ще се случи на земята покъсно. Не се касае и за апокалиптични събития, които протичат в небесата, както се твърди в хиляди теософски или митологически писания... Това, за което ни говорят главите от IX до XIV, това са земни събития, които предизвикват (провокират) небесните събития. Това, което става в божествен свят, е дефинирано, детерминирано, предизвикано от трагичното премежdie на Иисус на земята” (Елюл, пак там, стр. 46–47).

Според Елюл в Апокалипсиса се очертават следните теми:

1. Божието творение е стигнало своя край. Христос побеждава, установено е царството на Христос. Ние живеем в последните дни преди Страшния съд.

2. В тази ситуация хората се разделят на две категории: тези, които признават Христос и образуват народа на Господ, и тези, които не го признават и остават под владичеството на Сатаната.

3. Църквата е свързана с Христос, тя е избрана общност, осветена с неговата кръв.

4. Връзките на Христос с църквата: Христос бе пророк и свидетел (и църквата е такава, като следва примера на Христа). Христос разпростря свидетелството си до разпъването му на Голгота и срещна съпротивата на света (и църквата познава борбата и мъченичеството). Христос е победител и е възкръснал (и църквата е участник в тая победа)... (Елюл, 1972, 61).

Независимо от интерпретацията на темите на Апокалипсиса (напр. по Пелетие или по Елюл), преходът от една тема към друга представлява превключване на дискурса, т. е. **дебреаж**. Конкретното разглеждане на превключванията между темите на Апокалипсиса би надхвърлило рамките на настоящата работа.

ЛИТЕРАТУРА

1. Библия сиреч книгите на Свещеното писание на Вехния и Новия Завет, София, 1991.

2. La sainte Bible, Alliance Biblique Universelle, 1975.

3. Arrivé, M., Gader, F., Galmiche, M. La grammaire d'aujourd'hui. Guide alphabétique de linguistique française, Paris, Flammarion, 1986.

4. Buchler, K. Sprachtheorie. Die Darstellungsfunktion der Sprache. Jena, 1934.

5. Гальперин, Б. Н. Можно ли верить в Библии? Фрунзе, 1982.

6. Гремас, А., Курте, Ж. Семиотика. Объяснительны словарь теории языка Степанов Ю. С. (сост.), Москва, Радуга, 1983.

7. Greimas, A./Courtés J. Sémiotique. Dictionnaire raisonné de la théorie du langage, Paris, Hachette, 1993.

8. Ellul, J. L'Apocalypse. L'architecture en mouvement, Paris, Desclée, 1975.
9. Kallmeyer, W./Meyer-Herrmann. Textlinguistik. — In: Lexikon der Germanistischen Linguistik (LGL), Tübingen, 1980.
10. Макариополски, Н., Серафим (съст.). Нашата вяра. Свещена история на Стария и Новия Завет. София, Синодално издателство, 1991.
11. Austin, J. How to do things with words, Oxford, 1962.
12. Pelletier, A. M. Lectures bibliques. Aux sources de la culture occidentale, Paris, Nathan/Cerf, 1995.
13. Searl, J. Speech acts: An essay in the philosophie of language, Cambridge, CUP, 1969.
14. Firth, J. Personality and language in society. — In: The sociological Review 42, 1959.
15. Heidolph, K., Flaming, W., Motsch, W., u. a. Grundzuge einer, 1989.
16. Halliday, M., Hasan, R. Language, context and text. Oxford Univrsity press, 1985.
17. Charlier, J. Comprendre l'Apocalypse, t. 1, Paris, Cerf, 1991.
18. Schlatter, Th. Von der Entstehung er Bibel. — In: Die Bibel oder dieganze Heilige Schrift, Berlin, 1972.
19. Schmidt, S. Texttheorie. Probleme einer Linguistik der sprachlichen Kommunikation, Munchen, 1976.
20. Jakobson, R. Linguistics and Poetics, in: Sebeok Th. (ed.) Style in language, Cambridge, MIT Press, 1960.